

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

Ο ΚΑΤ' ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΟΣ

ΤΥΠΟΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ

ΙΝΑΙ γένους ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ. Ὁ καὶ ἡ φιλάνθρωπος, ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ διδάσκαλός μου εἰς τὴν γραμματικὴν.

Ἄν θέλετε μάλιστα αἱ φιλάνθρωποι ἀπαντῶνται εἰς μεγαλειτέραν ὁσιν· διότι τὴν ἀφθονωτέραν προμήθειαν παρέχει εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν φιλάνθρωπιαν τὸ ὠρῆσιον φύλον, ἢ γυνή, περὶ ἧς οὐδεὶς εὐσυνείδητος ἡμφισβήτησε ποτὲ, ὅτι εἶναι ἐκ φύσεως φιλάνθρωπος. Μόνον ὅτι εἶναι ἄνθρωπος ἡμφισβητήθη ἄλλοτε δι' ἰσχυροτάτων ἐπιχειρημάτων, ἀλλὰ τὸ ζήτημα ἐλύθη νικηφόρως ὑπὲρ τῆς γυναικὸς ὑπὸ καθολικῆς συνόδου ἐπισκόπων δι' ἀσθενοῦς ὅμως πλειονοψηφίας, εἰς συγκρότησιν μάλιστα τῆς ὁποίας ἐπέδρασε κατὰ τὰ ἀδόμητα καὶ ἀπροκάλυπτος δωροδοκία ἐκ μέρους τῶν γυναικῶν εἰς καρπούς καὶ ἄλλα δῶρα, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ καλπονόθευσις.

Ὁ ἐξ ἐπαγγέλματος φιλάνθρωπος οὐδ' ὅλως εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχη τὴν καρδίαν συμπαθεῖ καὶ ἐπιρρεπῆ εἰς τὸν οἶκτον καὶ τὸν ἔλεον· νὰ συγκινηθῆται πρὸ τῆς ἀφώνου καὶ κεκρυμμένης συμφορᾶς, καὶ νὰ ἀπομάσση τὰ πικρὰ δάκρυα τῆς ὀδύνης, τῆς ἀποκρυπτομένης εἰς τρώγλας σκοτεινάς, ἐν αἷς κυριαρχεῖ ἡ πείνα καὶ εἰς εὐρωτιώδη ὑπόγεια, τὰ ὁποῖα δὲν ἐπισκέφθη ποτὲ τοῦ ἡλίου ἢ ἀκτίς. — Ἄπ' ἐναντίας θὰ ξεκαρδισθῆ εὐλικρινῶς ἀπὸ τὸν γέλωτα, ἐὰν θελήσῃτε νὰ τὸν πείσητε, ὅτι ἡ ἀσκησις τοιαύτης φιλάνθρωπιᾶς ὑπάγεται εἰς τὴν ἀρμοδιότητά του, ὅτι εἶναι ἐπίκαιρον νὰ συγκινηθῆ δι' αὐτὴν. Θὰ σὰς ἀπαντήσῃ οἰκτεῖρων ὕμας, ὅτι ἀπὸ τῆς ἀπρηχαιωμένης ταύτης εὐαγγελικῆς φιλάνθρωπιᾶς ἐλλεῖπει τὸ κύριον προσὸν διὰ τοῦ ὁποίου ἀποβαίνει χρήσιμος καὶ εἰς τὸν φιλάνθρωπον καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν, δηλ. ἡ δημοσιότης καὶ ἐπομένως ἡ χρησιμοποίησις τοῦ καλοῦ παραδείγματος.

Ἐπειτα, ἐὰν ὁ κατ' ἐπάγγελμα φιλάνθρωπος ἠναγκάζετο νὰ σπεύδῃ εἰς ἀνακούφισιν τοιούτων δυστυχῶν, ἐὰν κατήρχετο μέχρις ἐνασκήσεως τῆς ἀγαθοεργίας λιανικῶς, θὰ ἦτο ὅλως ἀκατάλληλος διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν φιλάνθρωπιαν.

Ἡ ἐπαγγελματικὴ φιλανθρωπία ἔχει ἀνάγκη σκηنيκοῦ διακόσμου, διότι αἱ ἅγια εἰκόνες τῶν ἀγαθοεργιῶν τῆς διὰ τὰ φαίνονται ζωηραὶ καὶ ἐξέχουσαι εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἔχουν ὡς fondo τὴν σκηνὴν ἐνὸς νοσοκομείου, ἐνὸς ἀσύλου, μιᾶς φυλακῆς. Μάλιστα τὸ τελευταῖον τοῦτο scenario συνιστᾶται πολὺ ὑπὸ τῆς καλλιτεχνικῆς φιλανθρωπίας. Διότι ἐπειδὴ τὸ fondo μιᾶς φυλακῆς εἶναι φυσικὰ σκοτεινὸν καὶ σκοτεινόν, διὰ τῆς ἀντιθέσεως παρίσταται ἐναργεστέρᾳ καὶ μᾶλλον αἰγλήσασα ἢ λάμπουσα εἰκὼν τῆς φιλανθρωπίας ὑπὲρ τῶν ἀτυχῶν ἐγκλειστων, ἐν εἶδος chiaro-scuro τῶν εἰκόνων τῆς σχολῆς τοῦ Rembrand.

*
* *

Οἱ καὶ αἱ κατ' ἐπάγγελμα φιλάνθρωποι, ἠναγκασμένοι νὰ κατεργάζωνται τὴν φιλανθρωπίαν χουδρικῶς, δὲν δύνανται νὰ ἀσκῶσι τὸ εἶδος τοῦτο κατὰ μόνας· ἀνάγκη πᾶσα νὰ χρησιμοποιοιῆται ὑπὲρ αὐτῆς ἡ ἀνυπολόγιστος δύναμις τοῦ συνεταιρισμοῦ.

Οὕτω ἐκ τῆς φυσικῆς τῶν πραγμάτων ἐξελιξέως ἐφευρέθησαν οἱ φιλανθρωπικοὶ σύλλογοι, αἱ ἀδελφότητες καὶ τὰ σωματεῖα.

Χαρακτηριστικὸν οὐσιῶδες τοῦ φιλανθρωπικοῦ συνεταιρισμοῦ, δηλ. τοῦ φιλανθρώπου πολλαπλασιασμένου ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις του εἶναι τὸ νὰ ἀποτελεῖται ἐκ μελῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων, (ἡ συνεργασία αὕτη παρατηρήθη ὅτι παράγει πάντοτε τοὺς ἀγλαότερους καρπούς,) καὶ νὰ στρατολογηται ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τὸ High-life τῆς κοινωνίας. — Τοῦτο ὡς πρὸς τὰ θήλεα τοῦλάχιστον μέλη τῶν φιλανθρωπικῶν ἐταιριῶν τηρεῖται αὐστηρότατα, διότι παρατηρήθη ὅτι αἱ πιεζαὶ γυναῖκες τῆς μέσης τάξεως εἶναι ἀνεπίδεκτοι τῶν ἰδανικῶν καὶ ἁγίων συγκινήσεων, τὰς ὁποίας ἐμπνέει ἡ αὐτοθυσίᾳ ἀριστοκράτιδος δεσποίνης, κυπτούσης περιπαθῶς ἐπὶ τῆς κλίνης ἀναρρανούοντος, τὸν ὅποιον διέσωσαν αἱ τρυφεραὶ φροντίδες τῆς, ἢ στεργούσης νὰ ἐγκλείηται εἰς σκοτεινὴν εἰρκτὴν μετὰ ἀτιθάσσου κακούργου, ὅπως τὸν εἰσαγάγη εἰς τὰ ἅγια μυστήρια τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς θρησκείας.

Ἄλλ' αὐτὸν τὸν ὄρον High-life δὲν πρέπει πάλιν νὰ τὸν ἐκλαβῆτε κατὰ γράμμα καὶ νὰ ὑποβληθῆτε εἰς μάταιον κόπον, ἀναζητοῦντες κυανοῦν αἶμα εἰς τὰς φλέβας τῶν κατ' ἐπάγγελμα φιλανθρώπων. Ὁ σύζυγος π. χ. τῆς φιλανθρώπου, συνήθως φιλάνθρωπος καὶ αὐτὸς, καὶ κατὰ κανόνα πρῶτον ἔμπορος ποικίλων καὶ ὀλίγων συγκεχυμένων εἰδῶν ἔμποριον, ἀνήκει σήμερον εἰς τὸ High-life διότι ἀσκεῖ τὴν φιλανθρωπίαν καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Χρηματιστηρίῳ, ἀνακυφίζων τοὺς ἀγαθοὺς τῷ πνεύματι τοῦ περιττοῦ βάρους τῶν περιουσιῶν των καὶ τῶν παρομαρτουσῶν ἀνιάρων φροντίδων. Ἄλλος ὀφείλει τὴν περιουσίαν του, εἰς τὸ ὅτι, σπείρων μετ' ἐπιμελείας πενιχρὰ δάνεια πρὸς δυστυχεῖς ἀγρότας, ἐθέρισεν ἅπαντα τὰ κτήματα αὐτῶν, περιελθόντα ἐν τάξει εἰς τὴν νομὴν καὶ κυριότητα αὐτοῦ. Εἶδος γεωπονικῆς ἐργασίας καὶ τοῦτο, τῆς ἀριστοκρατικότερας δηλαδὴ τῶν ἐργασιῶν. — Ἄλλος ἐγένετο ἀριστοκράτης τοῦ πλοῦτου, κατόπι θεομηνίας πτωχεύσεων, αἵτινες ἐνέσκηψαν ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν του ἐργασι-

ων, ἐξ ὧν ὅμως ἀπέμειναν πτωχοὶ μόνοι οἱ δανεισταὶ τοῦ. Δυνατὸν ἄλλου τινος ὁ χρυσὸς νὰ ἐξέλαμψεν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους ἐπιχειρήσεων, τὰς ὁποίας περιβάλλον πολὺ μαῦροι θρύλοι. — "Ὅλα αὐτὰ, τὰ ὁποῖα παραδειγματικῶς ἀνέφερα, εἶναι κλίμακες ἀνόδου εἰς τὰς ὑψηλὰς σφαῖρας τοῦ High-life καὶ ἀποτελοῦν τὸ καλλίτερον φυτώριον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναπτύσσεται ἡ ἐπαγγελματικὴ φιλανθρωπία.

*
* *

Ἐπανερχόμενος ἤδη εἰς τοὺς συνδέσμους τῶν φιλανθρώπων, ἀπὸ τῶν ὁποίων μὲ ἀπεμάκρυνεν ἡ περὶ τῶν μελῶν αὐτῶν μέριμνα, σημειῶ ὅτι τὰ προεδρεῖα τῶν σωματείων τούτων, ὡς καὶ τὰ μέλη αὐτῶν διαιροῦνται εἰς ἐπίτιμα καὶ τακτικά· καὶ ὡς πρὸς τοῦτο μὲν ἡδύνατό τις εὐλόγως νὰ μοὶ παρατηρήσῃ ὅτι περιττεύει ἡ μνεῖα, ἀφοῦ ἐπιτίμους προέδρους καὶ ἐπίτιμα μέλη ἔχουν καὶ ἄλλα σωματεῖα. Ὑπάρχει ὅμως οὐσιώδης διαφορὰ, ἡ ὁποία δὲν πρέπει νὰ παρέλθῃ ἀπαρατήρητος, ὅτι τῶν φιλανθρωπικῶν συλλόγων τὰ ἐπίτιμα προεδρεῖα καὶ μέλη διαιροῦνται εἰς ἐπουράνια καὶ εἰς ἐπίγεια. Οὕτω π. χ. ὁ Ὑψιστος, ἡ Παναγία Παρθένος, καὶ πλεῖστοι ἅγιοι, καὶ πρὸ πάντων ἅγιοι, ὡς ἡ ἅγια Δομνίκη, ἡ ἅγια Τατιανή, ἡ ἅγια Εὐδοκία καὶ ἄλλαι, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς, ἔχουν ἐκλεχθῆ παμψηφεὶ ἐπίτιμοι πρόεδροι τοιούτων σωματείων.

Ἐπίγειους δὲ ἐπιτίμους προέδρους ἔχουν οἱ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς φιλανθρωπικοὶ σύνδεσμοι, αὐτοκράτορες, βασιλεῖς, ἡγεμόνας, ἡγεμονίδας καὶ ἐν γένει μέλη βασιλικῶν οἰκογενειῶν, διότι παρ' αὐτοῖς ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ εὐσέβεια εἶναι συμφυεῖς ἀρεταί.

Ἀποτέλεσμα ἤδη τῆς ἐπικοινωνίας καὶ τῶν στενῶν σχέσεων τῶν φιλανθρώπων πρὸς τοὺς ἐπουρανοὺς καὶ ἐπίγειους ἐπιτίμους αὐτῶν ἐπέρχεται τὸ ἐξῆς. Οἱ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς φιλάνθρωποι εὐρίσκονται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἦναι, δηλαδὴ νὰ παρίστανται (τὰ δύο ταῦτα ῥήματα δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθῶσι διόλου συνώνυμα) εὐσεβεῖς μέχρι θρησκοληψίας. — Δύνασθε π. χ. κατὰ τὰς θρησκευτικὰς ἀκολουθίας ἐν τοῖς ναοῖς τῶν φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων, νὰ ἴδητε τὸν φιλάνθρωπον (ἀμφοτέρων τῶν γενῶν) πίπτοντα πρηνῆ εἰκοσάκις τοῦλάχιστον, ὡς νὰ καταλαμβάνηται ὑπὸ ἐπιληπτικῶν σπασμῶν εὐλαθείας, καὶ σαρόνοντα ἐν ἀνάγκῃ καὶ διὰ τοῦ μετώπου τὸν κοριορτόν τῶν πλακῶν, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἦναι βέβαιος, ὅτι λαμβάνεται ἀκριβῆς σημείωσις τῶν γονυκλισιῶν καὶ τῆς θεοσεβείας του. Καὶ ἀνέρχεται πρὸς τὰ οὐράνια δώματα ὁ λιθωντὸς τῆς εὐσεβείας, τῆς ὑποκρισίας, καὶ τοῦ ἐξευτελισμοῦ ἀναμιξ, ἐν ἀδιαχωρίστῳ κράματι, ὥστε παρίσταται κίνδυνος νὰ διαπληκτισθῶσι σοβαρῶς ὁ Θεὸς καὶ ὁ Διάβολος περὶ τῆς ἀνηκούσης εἰς ἑκάτερον μερίδος. —

Εἰς ἐν γερμανικὸν δουκάτον ἐξήρχοντο ποτὲ τοῦ ναοῦ τοῦ δουκινοῦ ἀνακτόρου ζεῦχος φιλανθρώπων. Τοὺς εἶχον ἐνώσει πρὸ τινος οὐχὶ διὰ τοῦ γάμου, (πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ποινῶν τῆς διγαμίας) ἀλλὰ διὰ τῆς ἰδανικῆς ἐκείνης ἀμοιβαίας ἀφοσιώσεως, ἣν ἐμφυτεύει τῶν εὐγενῶν αἰσθημά-

των ἢ συνταύτισις, οἱ παλμοὶ τῶν καρδιῶν των, ἐν περιπαθεῖ περιπτύξει κατὰ τινα φιλανθρωπικὸν χορὸν δοθέντα πρὸς περίθαλψιν τῶν ὀφθαλμῶν, ἀπανθρακωθέντων ἐκ τῆς ἐκρήξεως ἀνθρακορυχείου ἐργατῶν. Διέσχισον τὴν ὁδὸν ἐποχοῦμενοι. Ἐνῶ δὲ ἔφερον ἀκόμη ἐπὶ τῶν γονάτων τοὺς τύπους τῶν ὑποκριτικῶν γονυκλισιῶν διὰ τῶν ὁποίων ἐπεζήτησαν νὰ διαπιστευθῶσιν εἰς τὴν εὐνοίαν τῆς Δουκίσσης, ἰδὼν ὁ ἄρρην φιλάνθρωπος δυστυχῆ σαλτιμπάγκον, ὅστις διὰ μιμικῶν ὀρχήσεων καὶ κυλιόμενος ἐπὶ τοῦ ἰδάφους ἐπεζήτηε ὀλίγα «κράουζερ» διὰ νὰ χορτάσῃ τὴν πείναν τῶν παιδιῶν του, — «Θὰ ἐπίστευες, εἶπε, φιλάττη μου, ὅτι ἠδύνατο ποτέ ὁ ἄνθρωπος νὰ κατέλθῃ εἰς τοιοῦτον ἐξευτελισμὸν;»

* *

Ἴσως ἠθέλετε πιστεύσει, ὅτι ἡ ἐπαγγελματικὴ φιλάνθρωπία ἐπάγεται βάρη καὶ πρὸ πάντων δαπάνας — Θὰ ἦτο πλάνη. Καρδιαί, αἱ ὁποῖαι ἀφιερώνουν ὑπὲρ τῶν πασχόντων καὶ θλιβομένων τὰς μερίμνας των, τὰ δάκρυά των, τοὺς παλμούς των, προσφέρουν πολὺ πλεόν ἢ ἂν προσέφερον εἰς αὐτοὺς εὐτελεῆ χρῆμα. Ὁ ἄρτος τῶν τρυφερῶν καὶ παραμυθιτικῶν λόγων ἠρτημένος, ὅσκις ὑπάρχει περίπτωσις, μὲ ὀλίγα δάκρυα, εἶναι ὁ θρηπτικότερος ἄρτος. Διὰ τοῦτο, τὰ προεδρεῖα, ἐπίτιμα καὶ τακτικά, καὶ τὰ συμβούλια τοιούτων συλλόγων σπανιότατα θὰ ἴδῃτε νὰ κατέλθουν μέχρι τῆς χυδαιότητος ὕλικῶν συνδρομῶν. Ἄπ' ἐναντίας, ἐπειδὴ οὐδεμία ἀγαθὴ πράξις μένει ἄνευ ἀμοιβῆς τόσοσιν ἐν οὐρανῷ ὅσον καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἡ φιλάνθρωπία πολλὰκις ἀμείβει δαψιλέστατα τοὺς φιλάνθρώπους, διότι ἐνῶ δὲν τοῖς δίδεται χρόνος ἐκ τῆς ἐνασχήσεως αὐτῆς νὰ μετέρχωνται ἐργασίαις παραγωγικαῖς, ἡ θεία χάρις τοὺς βοηθεῖ καὶ σχηματίζουσι, ὡς ἐκ θαύματος σεβαστὰς περιουσίας.

Ὅφειλω δὲ νὰ σᾶς ἐξαγαγῶ καὶ ἄλλης τιнос πλάνης, τὴν ὁποῖαν ἐκ τῶν προτέρων μαντεύω.

Πιστεύετε, βέβαια, ὅτι θὰ μαρτυροῦν αὐτόχρομα οἱ φιλάνθρωποι ἐν τῇ ἀσφυκτικῇ ἀτμοσφαιρᾷ τῶν νοσοκομείων, ὅπου κυριαρχοῦντος τοῦ ἰοσοφορμίου ἐπιπλέει τὸ ἀόριστον ἐκείνο μίγμα ἀποπονοίας φαρμακείου, μετὰ τῆς ναυτιώδους ὁσμῆς τῶν κακῶς ἀεριζομένων χώρων. Καὶ τὸ ἄλλο τὸ χειρότερον, ὁποῖα ἄρα γε καταβολὴ ψυχικοῦ σθένους ἀπαιτεῖται διὰ νὰ κατανικήσῃ μία φιλάνθρωπος τὴν ἀηδίαν τῆς εἰσπνοῆς τοῦ ἀέρος τῆς φυλακῆς, ὅπου πᾶς ῥύπος καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία τοῦ ἰδάφους, τῶν σωματίων, τῶν βραμιερῶν ἐνδυμάτων ἐνοῦνται, ὅπως ἀποτελέσουν τὴν σηπεδονώδη δυσοσμίαν τῆς εἰρκτῆς, εἰς τὴν ὁποῖαν οὐδεὶς μὴ ἐξοικειωθείς διὰ τῆς ἐξέως δύναται νὰ συγκρατήσῃ τὸν ἑμετον;

Αὐταὶ λοιπὸν αἱ σκέψεις, ἐὰν σᾶς ἀπησχόλησαν, καὶ σᾶς ἀπησχόλησαν βεβαίως, διότι εἶναι φυσικόταται, ὀφείλονται εἰς οἰκτράν, παχυλὴν, ἀξιοθρήνητον πλάνην. Μοὶ ἐξήγησε πάντα ταῦτα φίλος μου νευρολόγος ἰατρός, ἐπαναλαμβάνων ἀνάπτυξιν τοῦ μεγάλου Σαρκῶ, τὴν ὁποῖαν παρθέτω αὐτολεξεῖ, διότι μὲ ἔπεισε πληρέστατα.

Ἡ γυνή, ἀνέπτυξεν ὁ μέγας ἐπιστήμων, τὴν ὁποίαν ἡ ἄγνοια καὶ ἡ πλάνη παρέστησαν, ὡς τὸ πλέον εὐθραυστον καὶ ἀσθενὲς πλάσμα, τοῦ ὁποίου τὴν ζωὴν διαθεῖ αἰθερία πνοή, παρουσιάζει ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἀνδρα ὑπεροχὴν ἰσχύος νευρικοῦ συστήματος, ὁποίαν θὰ ἐνέφαιναν ἡ παραβολὴ τῆς εἰς ἵππους δυναμείως τῆς μηχανῆς θωρηκτοῦ δωδεκακισχιλίων τόνων ἐκτοπισμοῦ, πρὸς ἀθυρματώδη ἀτμομηχανὴν ἐνὸς βαφείου δι' ἀτμοῦ. Ὅλη αὐτὴ ἡ κολοσσιαία ὑπεροχὴ τοῦ νευρικοῦ συστήματος τῆς γυναικὸς, τὴν ὁποίαν τὸ ὠραῖον φῦλον ἔνεκα λόγων στρατηγικῶν προσπαθεῖ νὰ ἀποκρύπτῃ διὰ τῶν λιποθυμιῶν καὶ τῆς ἀφθόγου προμηθείας φιαλιδίων αἰθέρος καὶ ἄλλων ἀναληπτικῶν, ἐπιτρέπει εἰς τὴν γυναῖκα ὄχι μόνον νὰ ἀντέχῃ εἰς τὰς ἰσχυροτάτας συγκινήσεις καὶ τὰς βαρυτάτας ὀσμάς, ἀλλὰ καὶ τῇ ἐπιβάλλει, ὡς ἐκ φυσιολογικῆς ἀνάγκης νὰ ἐπιδιώκῃ ταῦτα. Εἰς τὰς ἰσπανικὰς π. χ. ταυρομαχίας, ὅταν ξεκοιλιάζονται ταῦροι καὶ ταυρμάχαι καὶ τὸ αἷμα πλημμυρεῖ τὸ ἔδαφος, ἡ χλιαρὰ αὐτοῦ καὶ ναυτιώδης ἀπόπνοια, τοὺς ῥοδοχρόους ῥώθωνας τῶν Ἀνδalousiῶν καὶ Ἀρχωνίων δεσποινῶν ἀνοίγοκλείει μετ' ἡδουπαθείας, πρὸς εἰσπνοήν. Καὶ εἰς τὰς ἵπποδρομίας, ὅταν συντρίβονται τυχὸν ἵπποι καὶ ἀναβάται, τῶν κυριῶν τὰ βλέμματα ὀπισθεν τῶν ὄχρωμάτων τῶν διοπτρῶν βυθίζονται ἀπληστότερα πρὸς τὴν θέαν τῆς καταστροφῆς. Παραλείπω τὰς θανατικὰς ἐκτελέσεις, τὰς τόσον ὑπὸ κυριῶν συναζομένης καὶ ἀπὸ τῶν ὁποίων δὲν θὰ ἔλειπε βέβαια οὐδεμία ποτὲ κυρία, εἰὰν δὲν ἐφοβεῖτο τὰ σχόλια τῆς κοινωνίας, τὰ ὁποῖα ἐν τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ ἐξασκοῦν τὴν σωστικὴν ἐπίδρασιν, ἣν αἱ ἀντιπολιτεῦσεις εἰς τὰ κοινοβούλια. — Ἄλλοτε ὁ *Piere Veron* ὑπεστήριξεν ὅτι, ἐν χάριν θεαματικῆς περιεργείας, ἰδρυέτο ἐν Παρισίσις ἐν θέατρον εἰς τὸ ὁποῖον νὰ δίδωνται παραστάσεις μαχῶν γνησιῶν ἐρυθροδέρμων, μὲ τὰς συναφεῖς ἐκδοράς καὶ ἐκσκαφὰς τῶν σαρκῶν ζώντων αἰχμαλώτων, οἱ ἀσφαλέστεροι καταναλωταὶ εἰσιτηρίων θὰ ἦσαν αἱ κυρίαί. Τὰ αὐτὰ ἀκριβῶς συμβαίνουν καὶ ἐπὶ τῶν ὑποπιπτόνων εἰς τὴν ὄσφρησιν, εἶπεν ὁ μέγας *Σαρκῶ*. Ἐν πρώτοις ἄρωμα καὶ δυσσομία εἶναι ἔννοια σχετικαί. Ὑπάρχουν ζῶα, τὰ ὁποῖα κυλίωνται μετ' ἀφάτου ἡδουπαθείας ἐπὶ τῶν θνησιμαίων, τῶν ὁποίων ἐν τούτοις ἡ δυσσομία τρέπει τὸν ἄνθρωπον εἰς φυγὴν. Λάβετε πρὸς τούτοις ὡς παράδειγμα τὴν βαρεῖαν δυσσομίαν τοῦ τεχνιτοῦ μόσχου, ἀπέναντι τῆς ὁποίας κατὰ κανόνα ὁ στόμαχος ἀνδρὸς ἀδυνατεῖ νὰ συγκρατήσῃ τὸν ἕμετον, ἐν ᾧ διὰ τὰς γυναῖκας εἶναι ἄρωμα θελκτικὸν καὶ εὐφρόσυτον. Ἐπὶ τοῦ θέματος δὲ τὸ ὁποῖον ἔφερε τὴν παρέκβασιν ταύτην, προσέθηκεν ὁ *Σαρκῶ*, ὅτι τοιαυτὴ εἶναι καὶ ἡ ἰδιοφυῆς δυσσομία τῶν φυλακῶν. Ὅλοι, λέγει, αὐταὶ αἱ ἀναθυμιάσεις τοῦ γλοιώδους καὶ σεσηπότος ἐδάφους, τῶν ἐν ἀποσυνθέσει ἐνδυμάτων καὶ ὑποδημάτων, τοῦ ἰδρώτος καὶ τῆς ἀναπνοῆς τόσον ἀτόμων, οὐ μόνον δὲν ἐπιδρῶν ἀποκρουστικῶς ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος τῶν κυριῶν, ἀλλ' ἀσχοῦν ἀπεναντίας ἔλξιν, ἣν ἐπαρκῶς ἐξηγεῖ ἡ ἀνωτέρω ἀναπτυχθεῖσα θεωρία. Εἶναι μία ὁσμὴ κατὰ τι βαρυτέρα τοῦ μόσχου καὶ οὐδὲν πλεον, ἡ ὁποία ἀσκεῖ ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος τῆς γυναικὸς τὴν εὐχάριστον ἐπίδρασιν ἀναληπτικοῦ.

Κατόπιν τοῦ κύρους τοῦ Σαρκῶ, οἰκδότης προσθήκη, ἢ οἰοσθήποτε δισταγμὸς θὰ ἀπετέλει αὐθάδειαν θρασυτάτην.

*
* *

Τὰ λοιπὰ πάντα ἐν τῇ ἐπαγγελματικῇ φιλανθρωπίᾳ ἀποτελοῦν πλεονεκτήματα κατάφορα. Ἐν πρώτοις ἂν καὶ ἡ πολιτικὴ οἰκονομία δὲν μνημονεύει αὐτῆς ποσῶς ἐν τῷ περὶ τῶν τρόπων τῆς παραγωγῆς τοῦ πλούτου κεφαλαίῳ αὐτῆς, οἱ πλείστοι τῶν κατ' ἐπάγγελμα φιλανθρώπων δύναται νὰ βεβαιώσουν, ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ ἀσύγγνωστον παραλείψιν. Ἐκτός δὲ τούτου ἡ ἀσκησις τῆς ἐπαγγελματικῆς φιλανθρωπίας χρησιμεύει εἰς τοὺς κυρίους, οἱ ὅποιοι ἔχουν ἀριερωθῆ εἰς αὐτήν, ὡς ἡ ἐπιστημότερα διαπίστεισις πρὸς σφαίρας ὑψηλοτέρας, προσδίδει εἰς αὐτοὺς αἴγλην καὶ ἰσχὺν, καὶ διευκολύνει τὴν ἀπόκτησιν ἀξιωμάτων καὶ τὴν εὐτυχῆ περαιώσιν σημαντικωτάτων καὶ ἐπικερδέστατων ἐπιχειρήσεων, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ χρηματιστικῶν.

Καὶ ὡς πρὸς τὸ ὠραῖον φύλον, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τινῶν ἀξιοθρηνητῶν περιορισμῶν, οἱ ὅποιοι ἀτυχῶς ἰσχύουν ἀκόμη ἐν ταῖς κοινωνίαις, ὡς πρὸς τὴν ἐν τῷ οἰκογενειακῷ βίῳ διαιταν τῆς γυναικός, ἡ φιλανθρωπία αἶρει τὰ προσκόμματα ταῦτα. Χρησιμεύουσα εἰς τὰς κυρίας, ὡς εἶδος προπεμπτηρίου (sauf conduit), ἢ μᾶλλον ὡς γενικὸν καὶ διαρκές εἰσιτήριο ἐλευθέρας κυκλοφορίας.

Δὲν τὴν βλέπει τόσο πολὺ ἡ οἰκία τῆς τὴν φιλάνθρωπον· καὶ ὅταν ἐπὶ τέλους ἐν βαθυτάτῃ νυκτὶ ἐπικνέλη θριαμβευτικῶς ἐν τῷ οἴκῳ, συνοδευμένη μέχρι τῆς θύρας ὑπὸ τινος ἐν ἀγαθοεργίᾳ συναγωνιστοῦ, καὶ ὁ χενδρὸς κύριος τῇ παρατηρήσει μετὰ δειλίας, ὅτι ἐβράβυσε πολὺ, θὰ ἀπαντήσῃ μὲ μεγαλοπρέπειαν αὐτοκρατείας. «Καὶ οἱ πτωχοὶ μου; καὶ τὰ ὀρφανά μου; καὶ οἱ ἀσθενεῖς μου; καὶ οἱ ταλαίπωροι ἐγκαθειργμένοι μου;

*
* *

Ἄνευρον ἐν τούτοις ἐν μέγα δυσάρεστον ἐν τῇ ἐνασκήσει τῆς ἐπαγγελματικῆς φιλανθρωπίας, τὸ ὅποιον ἔχω καθήκον νὰ σημειώσω διὰ τὴν πληρότητα τῆς εἰκόνας.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος φιλανθρώπων φαίνονται πάντοτε προσθεβλημένοι ἐξ ἐλαφρᾶς ὀφθαλμίας. Εἶναι συνήθως ὑπέρυθροι καὶ αἱ κόγχοι αὐτῶν ὑγραί. Μ' ἐβεβίωσαν, ὅτι τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν πολὺ συνεχῶς παρουσιαζομένην ἀνάγκην συγκινήσεων καὶ δακρύων. Ἰπάρχουν ἐπίσημοι φιλανθρωπικαὶ τελεταί, καθ' ὅς ἐπιβάλλεται. ὅπως ἀπὸ τῶν δύο μόνων ὀφθαλμῶν τοῦ φιλανθρώπου ἐκρέωσι δάκρυα, ὅσον δὲν κατωρθώθη ποτὲ νὰ ἐκρέωση ὕδωρ ἀπὸ τῆς Ἐννεακρούνου, οὐδὲ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς κλασικῆς αὐτῆς ἀκμῆς.

*
* *

Ἄπαραίτητος συμπλήρωσις. Ἡ ἀνωτέρω εἶναι ἡ εἰκὼν τοῦ κατ' ἐπάγγελμα φιλανθρώπου ἀμφοτέρων τῶν φύλων, τοῦ πρὸς οἰανδήποτε δηλαδὴ ὑστεροβουλίαν φέροντος τῆς φιλανθρωπίας τὸ προσωπεῖον.

Ἄλλὰ, χάρις τῷ Θεῷ, καὶ πρὸς τιμὴν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἡ φιλανθρωπία, ἡ ἀληθὴς καὶ ἀνυπόκριτος φιλανθρωπία, ἔχει καὶ θὰ ἔχῃ πάντοτε ἐστημένον ἐπὶ τῆς γῆς τὸν ἱερόν τῆς λατρείας αὐτῆς βωμόν. Καὶ ἱεροφάνται καὶ ἱερεῖαι αὐτῆς, ἐλαυνόμενοι ὑπὸ τῆς ἀγίας ἀγάπης τοῦ πλησίον, ὑπὸ τῆς αὐταπαρνήσεως καὶ τοῦ ἐλεύου πρὸς τοὺς πάσχοντας, ἀφθονοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας τόσον, οἴμοι, ἀφθονεῖ καὶ ἡ ὀδύνη. Ἡ σύγχυσις τούτων πρὸς τὸν τύπον τοῦ κατ' ἐπάγγελμα φιλανθρώπου θὰ ἦτο ἀνίερος βλασφημία, ἀπάρνησις τοῦ στοιχειώδους καθήκοντος εὐλαβείας πρὸς τὰς εὐγενεῖς ὑπάρξεις, αἱ ὁποῖαι ἐπέβαλον εἰς ἑαυτὰς τὸν βαρύτατον κλῆρον νὰ παραμυθῶσι καὶ ὑποστηρίξωσι τοὺς χειμαζομένους.

Δυστυχῶς ἐν ταῖς ἀνθρωπίνους κοινωνίαις, ἐν αἷς τὰ πάντα συμφύρονται καὶ ἐν αἷς ἡ μετεμφίσεις τῶν ψυχῶν εἶναι τόσον συνήθης, πολλάκις δύναται τις νὰ συναντήσῃ ἐν συνεργασίᾳ καὶ συμφυρμῷ τὴν ἀληθῆ φιλανθρωπίαν πρὸς τὴν ἐπαγγελματικὴν. Ἄλλ' ἡ ἐτυμηγορία τῆς κοινῆς συνειδήσεως, ἥτις σπανιώτατα σφάλλει, γνωρίζει πάντοτε νὰ τὰς ἀποχωρίζῃ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Αὐγούστου 1895

EMMANOYHΛ Σ. ΛΥΚΟΥΔΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΕΡΩΤΟΣ

ΓΑΛΑΝΟΜΑΤΑ

Ἄπ' τῆ γαλανοθάλασσα ἐπήρανε τὸ χρῶμα
τὰ μάτια σου τὰ γαλανὰ
κ' ἡ γλυκερές τους ἡ ματιές ὁμοιάζουνε ἀκόμα
ἀγάπης ὅτι κύματα σκορποῦν ἀληθινά.
"Ὅμοιο σοῦ κάνω μιὰ φορὰ μονάχ' ἄς τὰ φιλήσω
καὶ στὰ πλατεῖά τους κύματα εὐθὺς ἄς ναυαγίσω.

HANDZIS

✱

Μὲ τὰ δύο τῆς μπράτσα γύρω ἔστο λαϊμό μου,
μὲ τὰ δύο μου χέρια γύρω ἔστο κορμί τῆς,
ἀγκάλιαζα σ' αὐτὴ τὸν οὐρανό μου
ἀγκάλιαζε σ' ἐμέ τὴν κόλασί τῆς.

✱

Μὰ ἔσθυσε σὲ λίγο τ' ὄνειρό μου,
ἐπέταξε ἀπὸ μπρὸς μου ἡ μορφή τῆς . . .
Καὶ τρέχει τώρα νᾶβρω τὸν παραδεισό μου,
καὶ τρέχει τώρα ναῦρη . . . τὴν ψυχὴ τῆς.

Ο